

Art Unlimited Röportaj: Cevdet Erek

Ritmeler Odasının Mütevazı Mimarı

Cevdet Erek, dOCUMENTA (13) kapsamında 30 Eylül'e dek izlenen ve bir alışveriş merkezinin en üst katında düzenlediği 'Ritmeler Odası' adlı mekansal ve akustik yerleştirme çalışmasını anlattı. Sanatçıya göre yaptığı iş, salt kavramsal sorgulamaları ortaya atmak değil, ancak Erek'in çabası, kavramsal ilişkiler kurmaya yarayan ara yüzler kurmaya odaklı

Evrin ALTUĞ: Cevdet, DOCUMENTA (13) bünyesinde olmak nasıl bir şey ? Herhangi bir sanat etkinliğinden farklı mı ? Sence nasıl bir mekanizma ? Dünya sanat ajandasındaki saygınlık düzeyi nedir ?

Şimdi hemen, 'aşırı özel'den başlayayım. Ben 10 yıl önce dOCUMENTA (11)'e izleyici olarak gittim. Ve de resmi anlamda işlerimi göstermeye başladığım bir yıla denk geliyordu. Bir defa çok yoğun bir çalışma ve çok fazla dil var. 10 yıl öncesinde burada böyle bir yoğunluk olmadığı için, benim için fazlasıyla bir eğitim vesilesi olmuştu. Bundan ziyade, etkinliğin ağırbaşlılığı çok hoşuma gitmişti. Tabii ağırbaşlılık ve içeriklilik de bir tür gösteri olarak alınabilir, yine de bu etkinliğin 'glamour' veya şov tarafı daha az. Görünürlüğü olan şeyler daha az. Diğer yanda, okuyup öğrendikçe, yaşadıklarının ne kadar önemli olduğunu görüyorsun.

Etkinliğin benimle ilgili olan en temel unsurlarından bir diğeri ise, beş yılda bir yapılması. Bir defa burada bir iddia var; yine, Almanya'nın belli bir döneminden itibaren kurulmasıyla ilginç bir öyküsü var. Bu anlamda 3 yıl önce ilk kez Carolyn Bakargiev ile görüştüğüm zaman, yoğun bir sohbet sonrasında teklif aldığım bana sorulduğunda hiç düşünmeden evet dedim. Son yedi sekiz ayda gördüğüm bu büyük mekanizma hem Alman ekolü hem de mekanizmanın büyüklüğü bakımından öne çıksa da, ilginç bir şekilde bağırıyor. Orada çok kişi ve düşünce olsa da, bir bienalden beklediğimiz o hemen üzerimize gelen işler, starlara göre hiyerarşik farklar yok gibi görünüyor.

Bunun yanı sıra ben çok geç davet aldım. Gel gör ki bunun sonucu çok daha iyi şekilde yansıdı. Belki iki sene önce başlasaydım, çok daha sınırlı bir şey de ortaya koyabilirdim. Bu anlamıyla bu çalışma, benim için planı yapılmış bir seneye sonradan eklendi. Ama, gel gör ki, çalıştığım işin konusu, insan eliyle yapılan zaman ve takvimle ilgili olduğu için, SAHA'dan destek gördüm. Aslında her tip bütçe ile çalışmaya çok alışkınım. Olmayan bütçe söz konusu olsa bile, işlerim için plastik de, halıfleks de bir malzeme teşkil edebilir. Karaköy'de pleksicilerde yapılmış cetvel de olabilir; CD'cilerde basılmış bin CD de olabilir; a özgü, sadece mevcut unsurları kullanan bir iş de olabilir; ödenek gerektiren yepyeni bir dünya da olabilir.

Ama burada, başta bütçen olduğunu öğrenmek – ki şimdiden söyleyeyim, o da çok ahım şahım, benzer sanatçılarımıza göre verilen çok iddialı bir bütçe değildi – Ama bu bana en baştan, fiziksellik ve organizasyon ile ilgili sınırlı düşünmemeyi getirdi. Buraya, dOCUMENTA'ya özel maliyetlerden habersiz olduğum için, ilk bütçem, mevcut bütçeyi çok aştı ve bu bana her şeyi azaltarak gözden geçirme mecburiyeti sundu. Allahtan ki böyle olmuş. Çünkü yapılan proje hem form, hem içerik bakımından bir adet, kendi içinde bütün bir şeyden ziyade, sonsuz genişleyebilecek, ucu açık bir projeydi. Bu anlamda projenin temel motivasyonlarından biri olan azlık ve azaltma ile ilgili olarak, yaşadığım bu deneyimin çok iyi, pozitif olduğunu söyleyebilirim.

E.A.: Yani Ritmler Odası, Cevdet Ereğ'in ekonomik ve pragmatik davrandığı bir işi mi ?

C.E.: Hayır, böyle değil. Evet, daha çok, çokluktan oluşan bir şey bir şey tasarlıyorsun ama gerçek dünyaya geldiğinde, faturalarla, iş gücüyle vb. yüzleştğinde bir anda, böyle bir şeye gerek var mı diyorsun...Zaten böyle bir bütçen yok.

E.A.: Tutumluluk....

C.E.: Kesinlikle, tutumluluk. Bu mecburi bir ekonomi aynı zamanda. Zaten hiçbirşeyin sınırı yok ve bunun örneklerini görüyoruz. Sadece bir adet, katmanları bile olmayan bir fikir için, yüzlerce, binlerce akçe para döküldüğü bile olabiliyor. Tüm süreçten çok memnunum. Projeyi ufak tefek de geliştiriyorum, ayrıca kitabın çıkmasından da çok memnunum.

E.A.: Proje mekanı olan C&A AVM'sinin üst katını sana küratör Bakargiev mi tavsiye etti?

C.E.: Karolyn bana iki yer gösterdi. Önce tren garına bak, sonra parka dedi. Zaten çoğu yer daha önce seçilmişti. Çok büyük bir merakla büyük parka gittim. Daha kurulma aşamasında seçilmiş sanatçıların isimleri belli idi; Orangerie'nin karşısında, parka giriş ile ilgili bir proje düşündüm ama, bir süre çalıştıktan sonra, aynı bölgedeki diğer işleri rahatsız edebileceği ve teknikle ilgili nedenlerden dolayı vazgeçtik. Bundan sonra sekiz on ayrı yer gördüm, bunların kimini asistan küratörler, kimini ise Karolyn bana ziyaret amacıyla ilettiler. Bir tanesi de tren garındaydı. Hatta Janet Cardiff'in yaptığı turun bittiği yerde bile bir iş düşündüğüm oldu. Neticede yarı kamusal bu alanlarla ilgili birçok sorun yaşanacağını da farkında idim. Açıkçası son çalışmam olan Kunsthalle Basel'den sonra 'temiz' bir yer istiyordum. Projeyi gerçekleştirdiğim mekanı ilk gördüğümde hayır desem de, ikinci gidişimde, tek başıma iken, şu anda gezilen bu dünyayı kafamda canlandırabildim ve hemen ertesi gün teklifimi sundum.

E.A.: Senin işlerini tanımayanlarla onları tanıştırmak açısından da zorlayıcı bir proje, Ritmler Odası. O anlamda hem senin estetik dilini keşfedene bir çeşni, bir ses bahçesi sunuyor. Bunu tasarlarken, senin akustik alfabeti izleyicinin çözmesini nasıl organize ettin ? Haritalar, farklı ışıklar, minimal mimari müdahaleler, Alice'in tüneli gibi bir tecrübe....

C.E.: Saydığın bu anahtar kavramlar çok güzel, dahası bu dilde bunlardan en az elli altmış tane daha mevcut. Ama kimini saymaya bile lüzum yok. Bu bir adet deneyim. İster mekanda, ister mekan-zamanda, buradaki sesler, benim için işin aslı değil, ama bir parçası. Benim yapabildiğim şeylerden biri, seslerle uğraşmak. Her ne kadar dOCUMENTA(13) içinde sesle üretilmiş çok iş olsa da, senin de fark ettiğin gibi izleyici bu işle ilişkisini sadece sesle kurmuyor. Yabancılaşma dedin; bu benim için aşırı önemli bir olgu. Bir izleyici işe girecekse, nereden, ne zaman girecek, bilet kesilecek mi, yol gösterilecek mi, işin yanındaki komşu iş hangisi, bunun gibi bir çok soru işareti gündeme geliyor. Benim için mekanın her tarafına mümkün olduğu kadar bakma isteği de öncelikli. İmkanım olsa bu işi 24 saat açık yapardım. Ama bunun da getirdiği problemler var, dolayısıyla bir, sanatçının yarattığı problemler, bir de içine doğduğu problemler var. Karolyn'e işin giriş çıkışlarını önerirken, AVM ön girişinden de giriş çıkış olabildiğini çok önemseydiğimi bildirdim. Niçin? C&A'dan giden adam, bir anda kendini işin içinde bulabilecekti. Oraya bir ay boyunca gidip gelmiş biri olarak, dOCUMENTA ile ilgili olmayan insanların benim işimde, ya da sadece dOCUMENTA'ya girenlerin de mevcut mekanla karşı karşıya kalmasını sağlamaya gayret ettim. Buna kendim şahidim. İlgisiz insanlar bir araya geliyor. Benim tek istediğim, normal akış içinde kişinin oraya düşmesi idi.

E.A.: İş demokratikleşiyor...

C.E.: Yüzde yüz. Ancak ben bu kelimeyi kullanır mıydım bilmem. Senin de dediğin gibi, bu iş Alice tüneline benzetilebilir. Ancak benim ortaya koyduğum bilgilerin hemen hepsinin kaynağı, doğrudan gerçek hayata dayanıyor. Bunlar burada ve buradaki hayatla ilgili şeyler. Tabii ki bir kişisel var burada, bu anlamda beni bir sünger, buradakileri ise emip bıraktıklarım olarak alabilirsin. Burada bir filtreleme var. Yine de, burada fiziksel olarak bir dünya olsa da, sen de, ben de her seferinde başka şeyleri görüyoruz. Tıpkı şu anda bu sohbeti yaşadığımız parkta olduğu gibi...

E.A.: Senin işlerinde tarihe ve mekana yönelik bir esnetme hareketi sürekli var oldu. Biz işin içinde gezindikçe, onun imlediği tariflerin nicelik ve nitelik olarak artışına maruz kalıyoruz. Kendi içimizdeki hakikat kombinasyonlarında bir çoğalma yaşıyoruz.

C.E.: Tek bir tanım yok diyorsun. Bu çok güzel. Zaten amaçlardan biri bu Evrim. Tarih ve mekanda kesinlikle bir esneme ve geri çekilme var. Bir altyapı kuruyorsun. Yine konuştuğumuz parktan örnekleyeyim; sen kahveyi kuruyorsun ama, müşteri manzaraya bakıp, çayını yudumluyor. Ve her gelişin ayrı.

E.A.: Senin bir malzeme ve sembol olarak değerlendirdiğin kare tel örgüler orada zaten var mıydı peki ? Senin işinin kavramsallığından bir nebze sıyrılıp soluklanmak üzere Kassel’in tarihi peyzajına doğru dışarı baktığımız zaman, tel örgülerin günlük hakikati pikselleştirdiğine organik olarak şahit oluyoruz. Bu kare ağ, senin yakın geçmişte ortaya koyduğun ‘Güvercin Ağı’ adlı işine doğrudan referans veriyor hatta.

C.E.: O büyük bir tesadüf zaten. Mekândaki bir çok şey gibi ben de bunu gördüğümde, *!?!... dedim.. Hatta çıkarmayı bile düşündüm o teli. Çünkü tekrar olmaması gerektiğine inanmıştım.

E.A.: Şüphe, işlerini besleyen önemli bir kaynak olabilir mi ?

C.E.: Meraklıyım ve mevcut durumumun nedenlerinin en az yarısı buradan geliyor olabilir. Daha çok sorgulayıcılar için zemin hazırlıyorum denebilir. Sonuçta benim işim kavramsal sorgulamaları ortaya atmak değil, benim işim, kavramsal ilişkiler kurmaya yarayan arayüzler kurmak. Bu anlamda büyük bir kuşku olmasa da, bağdaştırmayı çok seviyorum. Mekan ve mimarlığa olan yakınlık üzerinden hızlı benzetmeler yapmak çok hoşuma gidiyor. Hem bu konuya kafa yoranlara, hem de C&A’dan bu işe düşen insanlara erişmek bana çok ilginç geliyor. İçinde bulunduğum sanat evreninin dilleri ile ilgili kuşkularım olduğu ise aşikar.

E.A.: O yönüyle, cahilane bir ifade ile, senin işlerinin soyut mu, somut mu, rasyonel mi, irrasyonel mi olduğundan kuşku duymamız, çalışmalarına bereketli bir gerilim pınarı sunuyor.

C.E.: Oranlarını bilmemekle beraber, ikisi de geçerli bu söylediklerinin. İkisinden de beslenirken, bu gerilim yapan kişiye çok da acı verebiliyor. Bunlar entelektüel acılar bile olsa bunları seçmek, elemek çok yıpratıcı olabiliyor. Neticede burada gördüğümüz, yapılabilecek şeylerin yalnızca bir minyatürü, bir olasılığı. Neticede 100 problem varsa, bin de çözüm var.

E.A.: Sergide mekanizması yer alan ama pencerelerden dışarıya akan kayan devasa LED yazının içeriği ve gerekçesi nedir ?

C.E.: Orada, benim bir cümlem yazıyor: “Geçen 10 yılda dOCUMENTA hayatımı değiştirdi.” Bu bir deklerasyon. Fikrin bana gelişi bu idi. Bunun hayatımda önemli bir şey olduğunu düşündüm. Cümleyi bu şekilde kullanmam, 1980’lerden ünlü bir disko parça olan “Last Night a DJ Saved My Life”ı bana çağırıştırmış olması. Bu bir müzik parçası, bir nabız / beat biçimi. İkincisi, bunun tam altında C & A logosu var; dışarıdan yazıyı görenler bunu kurumun bir parçası sanıyor. Benim bu durumdan da bir kaygım yok; zira DOCUMENTA bu şehir, bu eyalet için çok önemli, turizm için de, ekonomi için de. Dolayısıyla bu metni o mekan da söylemiş oluyor, hatta bir algılama olasılığı, bir çok kişi işin yalnızca bu yazıdan ibaret olduğunu sandı, bir üçüncüsü, bu yazının fotoğrafının çekilemeyecek olması. Öyle olsa idi, bu hoş ve popüler bir poster olabilirdi. Harfler oraya sığmadı, iş zamanla ilgili olduğu ve LED işlerle uğraştığım için bunu yaptım. Yazının dışarı akmasının altında, ürettiği merak duygusu da var. Beş yılda bir yapılan bir sanat etkinliğinin 10 yıl önce benim gibi bir sanatçıya yaptığı etki, yine sergiyi o anda gezenlere yaptığı etki, burada önemli bir unsur oldu. Birşeyi yapmak için, zamana ve mekana hakimiyet meselesiydi bu. Bu arada, Almanya’da LED’ler çok pahalıydı ve arkadan da görülebilen şeffaf LED’leri ne yapıp edip Çin’den getirtip buraya yolladık.

E.A.: Eserindeki zaman dilimleri hem çok yalın, hem de çok derin. Senin ölçülere ve bunların sunum türlerine özel ve dönüştürücü bir ilgi duyduğunu biliyoruz. Bu ahashap tarih dilimleri, bir tür varoluşçu kesme tahtası gibi. Dahil olma öyküsü nedir ?

C.E.: Bu işte şöyle bir karar var: Serginin yapılışı, sergi açılana kadardır. Buna emin olunmamış, bana yapma denilmiş şeyler de dahil. İstanbul Bienali'nde bienal cetveli yapmıştım. Cetvelleri bir çok insan biliyordu. Küratörün bana burada yapacağı en önemli katkı, “kendini bir şey ile sınırlandırma, eski bir iş gösterme, gel burada bir hayal kur, yaratıcılığını ona göre kullan” idi. Ahşap konusunda şöyle bir şey oldu: Marangozla çalışırken, kartonunun üzerinde ağaçların yıl çizgilerini belirleyen işaretleri gördüm ve sordum. Ona bunun nasıl olduğunu sorduğumda, ağaçlardaki koyu çizgilerin sonbaharda, açık çizgilerin baharda olduğunu hatırlattı. Derken, atölyesini görüp ağaçlara bakmak istedim. Ayrıca o yöreden bir ağaç bulsam, geçmiş dOCUMENTA’ları imleyebilir miyim derken, bulduğum, daha dün kesilmiş bir ağaç üzerinden, marangoza prototipler hazırlamasını istedim. Hepsini getirdi. Bana asistanlık yapan ve şehir planlama öğrencisi bir Alman genci de bu dilimleri kendince buraya dizdi. Öteki prototipleri gösterince, ortaya bambaşka yorumlar çıkıyor. Burada birden fazla zaman gösterme imkanına kavuşuyorsun. Sergilenen tek dilimdeki kurşun kalemli işaretlerin nedeni ise, detayları marangoza anlattığım sırada çıkmış olması. Bu bir düşünme biçimi, bir prototipti.

E.A.: Bu serginin gezilebilmesi için ortalama ne kadar vakit ayırmalı ?

C.E.: Gözlemediğim ve yakınımıdaki kişilerin çoğunun, öteki işlerimden daha fazla bu işe vakit ayırdıkları bilgisini aldım. Bu beni çok mutlu etti. Yarım saat, kırk dakika kalanlar vardı. Benim buradaki temel amaçlarımdan biri, kişinin üzerine gelmemesi, boğmaması idi.

E.A.: Serginin görme engelli izleyicilerini de tasarım dahiline aldın mı ?

C.E.: Elbette. En başta söylediğim gibi, sesin yarattığı bir mekan oluşturma gayretinde oldum. Seslerin seslerle ilişkisi, bir noktadan ötekine bambaşka algılanabiliyor. Ama mekana ışık, yazı veya işaret koyduğun zaman görme engellilerin tecrübe edemeyeceği bir şey de katmış oluyorsun. Neticede Kassel Belediyesi’nden, görme engellilerin aşına olduğu trafik ışıklarında yürürken onlara ‘dur’ diyen sese – location signal cihazını aldım ve kullandım. Görme engellilerin o kadar büyük bir ses sözlüğü var ki. Bu ses aynı zamanda, mekandaki tüm seslere temel zaman ölçeğini de veren bir ses de. Diğer sesler gibi, bu ses de, gören ve görmeyen bir insan için aynı olamaz. Ayrıca bir de C & A AVM’si güzergahından sergiye girişte yaşanan büyük ses değişikliği mevzubahisti.

E.A.: Senin için sanat yapıtı ortaya koymak, işlevi olan bir aygıt tasarlamak mıdır ?

C.E.: İşlevi olan aygıt değil de, mümkünse kendi elitini seçmeyen, bilgiyle izleyiciyi ezen değil, içine alan bir yapı diyebiliriz. Kendini bu işe birazcık vermek kesin şart; ah ne hoş deyip el çırpıp geçmekten ziyade, hem bedenini, hem fiziğini, hem belleğini boşluğa bırakmak. Buna ister indirim, ister sadelik, ister tasarruf de, böyle olduğumuza hiç şüphe yok. Sanırım bu azlık, bana tedavi edici de geliyor. Bu da yaşadığımız bu şehirden de geliyor. Burada oturuyoruz ama, ne kadar çok şeye maruz kaldığımızın farkında mısın?

E.A.: Peki serginde belli bir izleyici parkuru var mı?

C.E.: Süper soru. Bir: Şundan kaçış yok, ya sokak, ya da C&A’dan iki giriş var. Girdiğinde muhtemelen simetrik hoparlör görüntüsü ve iki perde ile karşılaşıyorsun. Planda da bunu görebilirsin. Orada olası bir rota dikkat çeker. Ya da kendini C&A’da bulup geri de gelebilirsin. Bir türlü, ya tam gezemedim mi diye düşünürken tam bir döngü içine giriyorsun ve arada akustik bir oyun meydana geliyor. Öbür taraftan gelen ise, bambaşka olasılıklar yaşıyor. En azından giriş yönlerimiz elbette belli. Öte yandan burada birkaç kayıt denemesi yaptım, mekanda yapılmış kayıtlardan, kullanılmış seslerden bir kolaj düşünmekteyim. Bunların hepsi birikiyor. Hatta buradaki seslerden birini Kunsthalle de tek ses olarak kullanmıştım. Sergi alanında ayrıca, mağazadan edindiğim TENZİLAT (Almancası) levhalarının yinelenmiş hali de (RE_RE_RE_RE_REDÜZİERT) yer alıyor.

E.A.: İşlerinle ilgili bir yanılısma olasılığı da şu: “Cevdet rasyonaliteye çok sadık ve onu referans aldığı için, modernite onun olmazsa olması”

C.E.: Evet, böyle bir yanlış anlama olasılığı var. Ama benim yapmak zorunda olduğum uğraşı paletlerimden biri bu. Örneğin Kassel’deki ‘Arythmia’ adlı bölümü çekelim; buna mukabil Kunsthalle Basel’deki işin adı ‘Hafta’ idi ve o iş çok tutarlıydı. Burada ise modernite ile ilgili daha

az net bir tavır var. Kassel gibi, modern mimari ve modernitenin ürettiği bir şehirde benim bu konulara girmemem mümkün değil. Bunlar benim için çok kurcalanması konular. Şu anda tekrar bunlardan bahsetmekte fayda var. Azaltmalardan, zamandan konuşmalı. Ben moderniteden öğreneceğimizi öğrendik inancında değilim. Kim bunlar? Seksen milyon Türkiye vatandaşından hangisi modernizmi öğrenmiş de bitirmiş Allahaşkına ? Bunun Türkiye'yle ilgisi yok, Almanya'da da böyle bu.

. cevdeterek.com

Cevdet Ereğ'in sergide yer alan 'Ritimler Odası' adlı işinde büyük çaplı bir mimari ve ses müdahalesi. Bu iş, serginin ana mekânlarından biri olan Fridericianum'un karşısındaki meydanda bulunan alışveriş merkezlerinden birinin çocuk katında yer alıyor. Muhtemelen herkesin farklı deneyimleyeceği soyut bir labirent gibi kurgulanmış müdahalenin bazı temel taşları Ereğ'in şimdiye kadarki pratiğini yansıtsa da; sonuçta ortaya çıkan, bu öğelerin damıtılmış bir estetikte bir araya gelişi.

Ritim koridoru

Beyaz bir koridordan geçerek ya da mağazanın içinden girilen mekânın her köşesinde ritim var. Koridorun sonunda belli belirsiz bir oku takip ederek sağa, ya da ışığı takip ederek sola döndüğünde, izleyicinin kendini belli bir ritme kaptırmaması imkânsız. Sağa döndüğünde, iki yanına beyaz perdeler çekilmiş alan, Berlin'deki bir gece kulübünde gündüz vakti havası veriyor. Hemen karşıda, bir kolon mekânın ana ritmini tutuyor. Bir koca kat gibi görünen alan tamamen boşaltılmış, döşemeleri sökülmiş, duvarları çırılçıplak. Yedi tane yan yana pencerenin son ikisinde kırmızı stor perdeler var, dikkatle bakıldığında bunun karşıdaki binadan alınmış bir ayrıntı olduğu, girişteki haritaya bakıldığında bunların Cumartesi ve Pazar günlerini ifade ettiği anlaşılıyor.

Bunların hepsi Cevdet Ereğ'in işlerinde sıklıkla karşılaştığımız öğeler. Mimari, ses, zaman ve mekânı sürekli iç içe geçiren, birbirine tercüme eden, birlikte düşündüren ve hissettiren işler yapıyor. İstanbul Bienali sırasında gösterilen cetveller serisinden 'Darbeli Cetvel' buna iyi bir örnek. Üzerinde 1923, 1960, 1971 ve 1980 işaretli olan cetvel sadece siyasi tarihleri çizgisel zamanda yerleştirmiyor, aynı zamanda geçen zamanın müzikal olarak tekabül ettiği bir görsellik sunuyor. Darbe bu anlamda hem siyasi darbeye, hem de sesin ritmini tutan zaman aralıklı darbelere referans veriyor.

Cetveli tarih

Cetvellerin Ereğ'in işlerinde önemli bir yeri var ve kendini bu, mimari ve ses müdahalesinde de gösteriyor. Bir masanın üstünde yatay olarak kesilmiş bir ağaç kütüğü üzerine yapılmış cetvel denemesi, bu sefer kütüğün halkalarını temel alarak Documenta'nın tarihini yazıyor: 1945, D1, D2, D3... D13. Kullanılan kütük bir yılbaşı ağacının parçası. Öte yandan, yıllık takvim ritmi tutan, mekândaki ana ritim için gösterge yılbaşı değil, 1 Mayıs. Sıklıkla olmasa da, ritim bu tarihe her denk geldiğinde 1 Mayıs marşından kısa bir alıntı döngüyü yeniden başlatıyor; günlerin arasından bir günü işaretleyerek tekrarlı, düzenli bir yapının ipucunu veriyor.

Ritim devam ediyor, izleyenin yürüyüşünü, düşünüşünü ve bakışını etkiliyor. Odaya girildiğinde sola dönülse varılacak nokta, iki alışveriş merkezini birleştiren köprü gibi bir yapı. Pencerelelerin önünde meydandan görünecek şekilde yerleştirilmiş bir LED paneli, "LAST DECADE A DOCUMENTA CHANGED MY LIFE" (Son on yılda Documenta hayatımı değiştirdi) yazısını geçiyor. Bunu görünce insan ister istemez içinden Last Night a DJ Saved My Life (Dün akşam bir DJ hayatımı kurtardı) adlı şarkıyı söylemeye başlıyor. Cevdet Ereğ ilk defa 10 yıl önce Documenta'ya gittiğini anlatırken, bu serginin aslında güncel sanat için ne kadar merkezi bir yer olduğunu anlıyorum.

Sonsuz çağrışımlar

Hemen karşısındaki duvarda A4 boyutundaki 3 kâğıtta, iki 'Türk Askeri'nin Zaman Çizelgesi' ve 'Documenta Çalışanı'nın Zaman Çizelgesi' yer alıyor. Askerde geçen ve kalan günleri saymak için internetten indirilebilen şafak kağıtlarından biri, 460 yazmak üzere bir araya getirilmiş 460 günü temsil

eden 460 kutucuktan oluşuyor. Documenta Çalışanı'nın Zaman Çizelgesi de aynı şekilde Documenta yazısını oluşturan, serginin sürdüğü 100 güne tekabül eden kutucuklardan oluşuyor. Bunun daha büyük ölçekli hali duvara işlenmeye başlamış, mekânın sorumlusu tarafından her gün bir kutucuğu karalanıyor.

Son olarak, birtakım yazılı işaretler, Ereğ'in kafasından geçenler konusunda ipuçları gibi duvarlara serpiştirilmiş. Çıkış, Yangın, İtiniz gibi Almanca duvar uyarıları formatında basılmış 'Chronokratie', 'Arrythmia' gibi bazı kelimeler müdahalenin göze batan parçaları olmasa da, farklı bir bilinç düzeyinde izleyicinin algısına giriveriyor.

Aslında Ereğ'in işleri, onu deneyimleyenden her zaman bu tür bir açık algı bekliyor. Arka tarafta alışveriş merkezinden kalmış kıpkırmızı indirim tabelaları art arda sıralanarak "REREREREREREREREREDUZIERT" yazılmış. Dediğim gibi, soyut bir labirent içerisinde sonsuz çağrışımlar uyandırıyor Cevdet Ereğ.

<http://www.agos.com.tr/cevdet-erekten-soyut-bir-labirent-1988.html>